Acadèmia Valenciana de la Llengua 26-5-2017

Excel·lentíssim Sr. Ramon Ferrer Navarro, Il·lustríssims membres de l'*Acadèmia Valenciana de la Llengua* , senyores i senyors:
La llengua pròpia de la Val d'Aran, l'aranès, variant de la llengua occitana, gaudeix d'una protecció important. En el moment d'elaborar l'Estatut d'Autonomia de Catalunya del 1979 es va incorporar que l'aranès havia de ser protegit. Es va iniciar un procés d'ensenyament a les escoles araneses que inicialment consistia en una hora setmanal d'ensenyament optativa. Això passava en els principis dels anys 80, i aquella hora optativa amb els anys evolucionà cap a un ensenyament d'alternança de llengues i a que l'occità sigui la llengua vehicular de l'escola. En aquells anys de començament, es van crear unes normes ortogràfiques per a l'escriptura de l'aranès, fondamentades en la normativa classica, i tot va començar. No faré un relat del procés de promoció de la llengua durant aquests anys, tan sols apuntar que l'any 2006 va ser el de la instauració d'un nou Estatut d'Autonomia a Catalunya, que ens va regalar l'extraordinària aportació que l'occità fos declarat oficial a tota la Comunitat autònoma.

L'*Institut d'Estudis Aranesi-Acadèmia aranesa dera lengua occitana* va ser creat per decisió de la Generalitat, d'acord amb el Conselh Generau d'Aran, per mitjà d'un Decret en el mes de gener de 2014 amb el rang jurídic d'Acadèmia, que és el que té l' Institut d'Estudis Catalans, entre les dotze Acadèmies actuals que té Catalunya. Des d'aleshores, acompanyats pel Conselh Generau d'Aran i per la Generalitat de Catalunya, hem constituït la institució, hem aprovat els Estatuts, el Reglament de Règim Intern i hem fet les presentacions socials que eren necessàries. El decret de creació ens donava l'autoritat sobre la variant aranesa de la llengua occitana i ens facultava per a l'aconsellament en el tronc comú o per a dir-ho d'una altra forma ens habilitava per a l'orientació en la llengua estándard.

Bàsicament el que avui us podem presentar és la normativa ortogràfica de l'occità estàndard, la que li dóna cohesió de poble, la que la converteix en una llengua nacional i també la "Gramàtica bàsica de l'occità aranès" el de la variant que ha pres consistència a Catalunya i ha convertit el occità en una llengua respectada i oficial.

Ara comencem a fer pública la facultat d'ordenació que ens atorga el Decret de creació de l'Acadèmia i ho fem amb la presentació d'aquestes dues obres molt elementals però molt necessàries.

Permeteu-me que abans de seguir amb la presentació de les obres, us faci una petita valoració sobre l'esperit i els principis que guien el treball de *l'Acadèmia aranesa dera lengua occitana*, perqué en definitiva el que som és voluntat i esperit i considero que en la majoria del nostres arguments ens hi podem trobar.

La capacitat d'ordenació que se'ns ha donat, amb la denominació d'autoritat lingüística, és de característiques particulars. No és penalitzadora. Tampoc és simplement una autoritat intel·lectual. Hem de fer recerca peró no ens hem de conformar amb l'estudi; ens esforcem en el coneixement però ens és imprescindible la implicació social, el compromís amb el projecte col·lectiu. No és la llengua el més important de l'Acadèmia aranesa dera llengua occitana, sinó les persones que la fan servir i les estructures i institucions que s'hi impliquen. No podem ordenar al marge de les persones. Hem après que cal que estiguem entre la gent, que anem darrera d'ella.

La nostra és una autoritat propositiva. No podem dictar una normativa i prou. Articulem una referència fonamentada en la reflexió i en l'estudi, amb bases en l'ús de la llengua actual i en la seva història. Procurem una presència efectiva al carrer, a les escoles, als llocs de promoció, a la creació, ... No fem una norma i ens desentenem de la seva aplicació. Presentem la normativa com una proposta provisional, demanem la intervenció social per acabar de concretar-la i procurem reconduïr aquells aspectes que sigui necessari considerar. No és una obra feta des de la supèrbia intel·lectual, perquè en qüestions de llengua la intellectualitat som tots, i la supèrbia no existeix. És un orgull col·lectiu d'identitat, que fonamenta en la llengua els seus drets de poble.

La nostra autoritat és delegada. La llengua és del poble. És el poble a través de les seves institucions, dels seus parlants, de la seva escola, de les administracions, dels escriptors, ... qui són els propietaris de la llengua. Nosaltres no inventem la definició, no fem màgia, intentem descobrir-ne

l'ús que en fa el poble i li donem forma. Des d'una òptica diacrònica ens donem un bany en la sincronia de la llengua i li donem la forma més senzilla possible, mantenint la coherència. Hem de buscar en els baguls del coneixement i en les planes de l'expressió i de la paraula per trobar la forma més convenient de definir-nos a través de la nostra llengua.
La nostra autoritat és la de la humilitat. Molta gent, moltes estructures, aporten solucions i orientacions en el procés creatiu i resolutiu de la llengua. L'Acadèmia aranesa dera lengua occitana ha de saber comprendre totes les aportacions i aprofitar totes les creativitats, i totes les creacions. Cal servir-nos de l'autonomia que la llengua té, sent fidels a la seva independència fonamentada en aquella ànima col·lectiva, esperit de poble i d'història de la qual tots som hereus i servidors.

Cal que puguem treure profit d'aquells treballs profunds i enormes fets des dels laboratoris lingüístics, que tot i no tenir contacte amb la realitat, aporten reflexions aprofitables i necessàries. I d'altra banda ens cal conduir aquelles realitats tossudes, que es manifesten contínuament contra el sentit més científic del desenvolupament lingüístic, però que tot i així existeixen i es fan vives, de manera extraordinària. I sobretot ens toca fer apologia de la participació. Posem un peu a la investigació i un altre al carrer per no ser absolutament d'un lloc ni de l'altre i per no oblidar que senzillament tenim un encàrrec del poble que hem de desenvolupar amb la millor erudició, per tornar-lo al poble. Per no perdre el rumb i recordar que treballem per identificar la veu del poble i l'esperit de la nació
Amb actitud propositiva i humil presentem dues obres inicials i bàsiques: la gramàtica de la variant aranesa i la normativa ortogràfica de la variant estàndard.

La normativa ortogràfica de l'occità estàndard, redactada en 54 punts, ha estat aprovada sobre la base d'un treball fet per Jacme Taupiac, membre de l'Acadèmia aranesa dera lengua occitana, amb el títol de "Per Escriure l'occitan" i recull les normes gràfiques més difoses en aquests moments. Defineix la llengua i la normativitza. En paraules del mateix Taupiac, presenta dues característiques banals: una, que recull la forma moderna de la grafia dels més antics textos occitans medievals i la segona que és essencialment la norma gràfica establerta en la Gramàtica occitana de Loís Alibèrt.

I en presentar aquestes dues obres alhora, transmetem el que és la

filosofia bàsica de l'Acadèmia aranesa de la llengua occitana: una llengua estàndard, la llengua occitana, i moltes variants que aquí exemplifiquem en la nostra variant aranesa. Les dues incardinades, per donar-se vida mutuaument. La variant heretada, la de casa, la de les nostres passions, l'aranesa, perquè l'hem fet servir durant mil anys i l'hem viscut de manera apassionant en els últims trenta anys, amb una convençuda entrada a la nostra escola, una acció administrativa compromesa i una continua reivindicació política. I a la qual, malgrat el difícil manteniment del seu ús, li hem posat un entusiasme i una tossuderia remarcables. La variant estàndard per que la llengua occitana és usada en un territori de prop de 200.000 quilòmetres quadrats, perquè és la llengua de la història de la dignitat, del respecte i de l'amor, i que tot i que ha estat perseguida i maltractada, encara es viva i la volem .

Perquè encara ens sentim hereus d'una llengua que no és el francès, ni el castellà, que és molt propera al català, però que no ho és i que presenta moltes reminiscències eusquèriques. D'una llengua que ha configurat pensaments i sentiments propis, a la què volen convertir en marginal, en estranya, dins de casa, però que ens serveix, encara, per identificar-nos i per fer-nos presents. La “aranesa” i la “estàndard”, dues variants d'una mateixa llengua que es fonamenten en els principis de Loís Alibèrt i en la seva Gramàtica occitana publicada a Catalunya el 1935, en aquells moments en què Catalunya anava definint d'una manera clara i conscient els referents de la seva llengua.

Aquesta és una Acadèmia de Catalunya, amb la seva seu en territori occità. El nostre treball és per a tot Catalunya, però amb els ulls posats a la Vall d'Aran i a tota Occitània. Els nostres passos es mouen a tot arreu del territori, la nostra curiositat busca en tots els llocs, aprofundim sobretot a l'Aran, però busquem a Occitània, indaguem en tot el territori Occità i Català.

Per que aquesta és la història d'una llengua vella, que comença fa mil anys, un tronc comú amb unes arrels profundes que la sostenen a la terra, de molt temps abans que nosaltres, amb expressions i formes de parlar que ja hem oblidat. Aquesta és una llengua elaborada amb tots aquells que han deixat la seva marca en la producció occitana, en la construcció d'aquest sentiment col·lectiu, amb els trobadors, i els grans escriptors occitans, amb els quals s'han expressat amb la ploma, amb la paraula o amb la cançó.

Aquesta és una empresa creada amb aquells que han construït a cops de paraula, i que han evitat que la nostra llengua callés. Som aquí gràcies a les persones que en circumstàncies difícils han utilitzat l'occità i s'han mogut en batalles impopulars, en molts moments de desolació, i malgrat tot han aconseguit ser uns herois de la nostra llengua. Penso en la victòria de les que senzillament fan ús de la paraula per viure, i amb això generen un èxit dins dels molts fracassos, o només en aquells que simplement han raonat el dia a dia en occità, i que han donat vida als arguments del filòsof alemany Herder que "sense llengua a l'home li falta la raó, i sense la raó no hi ha llengua".

Aquest és el nostre argument, ell de la llengua que ens identifica com a col·lectiu i com a poble, la convicció que la llengua que segons el filòsof "transmet l'ànima sencera, tota la manera de pensar dels nostres avantpassats". I som aquí, donant significat a la nostra forma d'expressió, intentant orientar la definició col·lectiva de la nostra llengua, amb la voluntat de portar modernitat a la nostra manera de parlar, forjant, modelant un esperit que vol traspassar-se al món sencer, estructurant i posant en comú la subtilesa del poble, el desig particular que expressa els pensaments i que transmet el nostre cor entre les paraules.

Gràcies a l'*Acadèmia Valenciana de la Llengua*, per aquesta invitació a entrar en contacte amb vosaltres. Avui, les portes de la nostra institució, l'*Institut d'Estudis Aranesi-Acadèmia aranesa dera llengua occitana* s'obren a vosaltres per tot allò en el que puguem ser-vos útils.